

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter dispensatione obligatio voti cesset. punct. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

DE
LASTE
PALA
TOM
LII III

nis spiritualis Ecclesiasticae à Christo domino Petro eiusque successoribus concessa, illis verbis. *Matth. 16.* Tibi dabo claves Regni Caelorum & quodcumque solueris super terram erit solutum & in caelis & *Matth. 18.* Amen dico vobis quemcumque solueritis super terram erunt soluta & in caelis. Quae verba ob eius generalitatem iuncta Ecclesiae traditione extendunt Patres ad quodlibet vinculum, quod ob salutem animarum, & rectam Ecclesiae gubernationem convenit. Cum autem saepe animarum salutem, & Ecclesiae rectae gubernationi expediat solutio non solum culpae & poenae sed voti & iuramenti. Efficitur sane ad solvenda vota & iuramenta Christum Dominum potestatem suam Ecclesiae reliquisse. Haec igitur potestas est potestas non ordinis, non enim est aliquis ordo deputatus ad hoc ministerium; sed est potestas iurisdictionis externae spiritualis Ecclesiasticae; ac proinde petit personam Ecclesiasticam habentem subditos, illisque in foro externo gubernanti inhaerere. Quippe quae externam Ecclesiae gubernationem spectat, sicut potestas concedendi indulgentias, excommunicandi, leges relaxandi. Sic Lessius *c. 40. dub. 17. n. 114. & 115. Sayro in clavi Regia lib. 6. c. 11. n. 85. Sanch. lib. 4. sum. c. 37. & 4. 16. usque ad 22. Bonac. aliis relatis 10. 2. disp. 4. q. 2. punct. 4. n. 1. 2. & 3. Basil. Leg. lib. 8. de matrim. c. 4. n. 3. 4.*

3. Ut autem haec dispensatio licita, & valida sit, causam iustam expostulat: cum enim nomine Dei fiat, & in iure suo diuino tantum fieri potest, in quantum Deus ipse consentire. Atqui Deus nullatenus est censendus consentire in remissione sui debiti absque causa facta; quippe quae talis remissio irrationabilis est, & rectae Ecclesiae gubernationi praedicans. Ergo dispensatio ad sui valorem causam iustam expostulat. Sic Theologi omnes cum D. Tho. q. 88. art. 12. ad secundum & iuriste cum Gloss. *c. non est, verbo adimplere de voto.*

4. Dubium tamen est; an si petens dispensationem illamque concedens, bona fide procedant, existimantes causam legitimam adesse, valeat dispensatio, nec teneatur dispensatus ad votum suum redire, deprehensa causa insufficienti?

Affirmat Lessius *lib. 2. c. 40. dub. 17. n. 119. Sanch. lib. 4. c. 44. n. 10.* Quia aequitati consonum esse videtur ad sedandos scrupulos, pacandasque conscientias, & Ecclesiae rectam gubernationem, ut Deus remissionem voti nomine ipsius bona fide factam, approbet, & confirmet. Si enim cum causa dubia existit ad dispensandum, potest Praeatus valide & licite dispensare; Ut docent Syluester verbo *dispensatio q. 14. n. 20. sine. Palacios in 4. d. 38. disp. 7. ver. est igitur. Sanch. lib. 4. sum. c. 45. n. 10. Layman lib. 4. sum. tract. 4. cap. 8. num. 5.* A fortiori id poterit, cum tam ipse, quam subditus credunt habere se legitimam dispensationis causam. Ceterum verius credo ob causam legitimam, sed in re illegitimam, non subsistere dispensationem, esto dispensans & dispensatus excusetur à culpa. Quia ad sedandos scrupulos, & pacandas conscientias id necessarium non est, si licet enim quod praesumatur legitimam esse dispensationem, quae recte praesumi potest, quae conceditur ex causa, quae creditur legitima; imò ex causa quae dubia est. Non obstante hac praesumptione tutus est dispensatus, & securè procedit. Quod verò dispensatio detecta nullitate causae subsistat, neque ad rectam gubernationem, neque ad scrupulos vitandos, sed ad pacandas conscientias expedit, sed potius expedit contrarium, ne Deus censetur errori fauere. Adde iura & Doctores amare ad dispensationis valorem, causam legitimam requiri. Ergo verum & non apparentem tantum. Sic ex relatis Ioan. de Salas & Basil. Legion. docui. 1. p. r. 3. de leg. disp. ult. punct. 8. §. 2. n. 5.

5. Sed inquires quae causae sufficientes sint ad voti dispensationem? Respondeo illas esse, quae voti executioni obstant. Nam cum obligatio exequendi votum cedat in honorem Dei, & in vouentis utilitatem, non est censendus illius remissioni consentire, nisi adsit causa huius executionis obligationem impediens. Sic vniuersi Doctores cum D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 12. Causae autem obstantes executioni voti sumuntur, tum ex modo vouendi, tum ex materia voti. Ex modo vouendi, si imprudenter, temerè, & absque perfecta deliberatione votum emissum sit, quod contingere potest, eo quod in tenera aetate votum conceperis, vel quia interueniente metu, in tristitia, aliave passione, vel errore circa causam impulsivam vouisti, vel quia causa, ob quam morus fuisti ad vouendum, cessauit. Nam in supradictis casibus regulariter sic vouens periculum habet voti violandi. Quia non praesumitur voto affectum esse. Praeterea, quia supradictae causae diminuant voluntarium, ac proinde voti obligationem, quae ex libera vouentis voluntate procedit. Ergo praestant iustam causam dispensatione. Sic ferè omnes Doctores, ut videre est apud Suar. lib. 6. de voto cap. 17. num. 8. Sanch. de matrimonio lib. 8. disp. 10. n. 12. & lib. 4. sum. cap. 45. num. 27.

6. Difficultas tamen est si contingeret, sic vouentem, specialem difficultatem exequendi votum, non habere, neque speciale periculum illud violandi; an ex eo solum, quod immaturè & imperfectè deliberatione votum emisisset, habeat

sufficientem causam impetrandi dispensationem? Negat expressè Valent. 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 7. ad finem. Mouetur quia cessante graui difficultate exequendi votum, grauius periculo transgressio, nulla adesse causa obstat executioni voti. Ac omnes Doctores sentiunt causam legitimam dispensationis illam tantum esse, quae voti executioni obstat. Ergo defectus plenae libertatis in vouendo, non praestat in supradicto casu legitimam dispensationis causam. Consentit Suar. lib. 6. de voto c. 17. n. 14. ubi ait, licet votum fuerit temerè factum, si tamen non nocet, sed potius vitale inuenitur, non erit illa sufficiens causa tollendi votum. Fauet Leonardus Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 17. n. 120. & Layman lib. 4. sum. tract. 4. c. 8. num. 5. afferentes leuitatem in vouendo, praestare faciliorem dispensationis impetrationem; etiam enim influunt leuitatem non praestare causam sufficientem, sed supposita aliunde sufficienti causa, praestare ut facilius dispensatio concedatur.

7. Ceterum verius credo, defectam perfectae, & mature deliberationis vnde cumque proveniat, praebere sufficientem causam relaxationi. Sic expressè Tho. Sanch. pluribus relatis lib. 8. de matrim. disp. 20. num. 12. & sequent. & lib. 4. sum. cap. 45. num. 28. Ratio est: quia Doctores quidam assignant pro causa ad dispensandum in votis, facilitatem in vouendo, & perfectae libertatis defectum; ac assignant difficultatem exequendi votum, & periculum violandi illud; ut videre est in Nauar. cap. 12. num. 25. & 77. Azor. 1. p. lib. 11. cap. 15. quest. 5. sine Ludou. Lopez 1. p. instructory c. 49. ver. leuius. Grassis 1. p. de cast. lib. 2. cap. 31. in fine. Argon. 2. 2. quest. 88. artic. 1. conclus. 3. Emanuel Sa verbo voti irritatio, num. 9. Bonacin. disp. 4. quest. 2. punct. 7. §. 4. num. 24. & aliis passim. Sed grauius difficultas exequendi votum, & periculum violandi illud, est sufficientis causa dispensationis (ut statim dicemus) ergo etiam erit sufficientis causa, leuitas in vouendo, & defectus plenae libertatis. Neque ratio in contrarium videtur. Admittimus namque causam sufficientem ad dispensandum debere executioni voti obstat. Negamus tamen defectum plenae deliberationis non esse huiusmodi: pot se enim obstat, cum votum emittitur, licet postea non obstat; sed hoc, est per accidens. Secundo respondeo cum Sanch. locis alleg. causam obstantem executioni voti requiri pro dispensatione voti perfectè voluntarij; sed pro dispensatione imperfectè voluntarij. Quod satis colligitur ex voto per vim & dolum extortum, quod (ut statim dicam) dispensari poterit, tamen nullum periculum habeat violationis.

Aduerto tamen eorum defectus plenae & perfectae libertatis praestare sufficientem causam dispensationis, sed non semper sed raro cum praestat ita absolute ut sufficiat ad votum omnino relaxandum absque aliqua commutatione. Prudens enim arbitrio spectanda est, tum grauitas voti, tum causa, ex qua defectus libertatis ortus est. Et ex illius iudicamento, an possit absoluta dispensatio concedi, an potius debeat fieri commutatione admixta: Et frequenter commutatio est admittenda. Sic Sanch. lib. 4. sum. cap. 45. numero 28. Constat Suar. lib. 6. de voto cap. 17. num. 8. sine, & num. 14. sine.

8. Hinc fit, votum emissum in aetate pupillari posse ob defectum plenae libertatis à iure praesumptum, dispensari etiam absque vlla commutatione. Quia benignè diuina expedit, ne obligationem in tenera aetate benigèrum, ita rigide acceptet, quin Pontifici, aliisque Praeatis remiserit illius liberam solutionem. Et licet in cap. 2. de voto Pontifex dispensans cum eo, qui votum peregrinationis Hierosolymitanae fecerat eo quod tenera aetate, facilitate potius quam arbitrio discretionis emisisset, grauem commutationem imposuerit, non fuit ex necessitate, sed ex conuenientia; ne Pontifex ab ipso visitato admittendi semper commutationem, recederet. Sic Sanch. l. 8. de matrim. disp. 20. num. 13. & l. 4. sum. cap. 45. num. 30.

9. Fit secundò; timor mortis conceptus ex naufragio, infirmitate vel alia causa ad extorquendum votum non apposita, non praestat regulariter sufficientem causam dispensationis. Quia frequenter non excludit maturam deliberationem, sed cum matura & prudenti deliberatione votum emittitur, ut timor cesserit, & securus fias. Si tamen aliquando ob tantum affectum conseruandi vitam praecipis fueris in vouendo, censetur dispensari posse votum, sed commutatione admixta. Et idem est, si votum emisisset ita, tristitia, aliave passione concitatus; praestat enim illa inconsideratio in vouendo aliqualem causam dispensationis; ac proinde commutatione indiget. Colligitur ex Sanch. disp. 20. num. 14. & cap. 45. num. 31. Quod si metus fuerit incultus ad extorquendum votum, ac proinde iniustus, esto leuis fuerit, credo praebere sufficientem causam integrè dispensationis. Tum quia est satis probabile, illud votum non obligare, tum quia cedit in honorem Dei, ut facile remittat obligationem, cui iniquitas causam dedit, ne iniquitati fauere videatur. Sanch. de disp. 20. n. 35. & c. 54. n. 32.

10. Fit tertio, error circa causam impulsam vel illius cause cessatio, est sufficiens causa, vt dispensatio voti concedatur; quia minuit voluntarium. Sed non debet dispensatio absolued concedi, sed commutatione apposta. Vt colligitur ex cap. magna de voto. Vbi ob cessationem cause impulsus votum dispensatum est, sed apposta graui commutatione. Sanch. disp. 20. n. 16. & cap. 45. n. 33. & 34.

11. Fit quartò dubium de intentione obligationis præstare causam dispensationi, saltem commutatione admixta; quia in diuinum honorem credit facilis remissio debiti, de quo satis non constat. Sic Sanch. lib. 8. de matrim. c. 20. n. 21. & lib. 4. sum. cap. 45. n. 39.

Potò ex materia voti sumuntur varia cause executioni voti obstantes, ac proinde sufficientes ad illius dispensationem.

12. Primò, si votum spectata communi hominum fragilitate, vel spiritali dispositione uouentis, occasio sit maioris ruinæ. Quia tunc in Dei honorem, & uouentis utilitatem credit dispensatio. Quapropter dispensari poterit votum nunquam peccandi mortaliter, non petendi debitum in coniugatis, ob periculum transgressionis, quod communiter adest. Et idem est si spectata uouentis fragilitate, imò malicia, frequentis violationis occasio fuerit; quia iam votum redditum est inutile. Sic Suar. l. 6. c. 17. n. 9. Sanch. l. 8. de matrim. disp. 20. n. 17. & l. 4. sum. c. 45. n. 40. Layman l. 4. sum. tract. 4. c. 8. n. 5. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 17. n. 120.

13. Secundò, si in voti executione grauem difficultatem, nec satis præuisam sentias. Nam esto insufficientis sit, vt voti obligatio cesset, sufficit tamen vt dispensatio concedatur. Tum quia executio voti non est satis voluntaria, cum quia benignitas Dei ostenditur remittendo promissionem sibi factam, ob difficultatem non præuisam, quam habet promittens in illius executione. Et præterea; quia regulariter cum graui difficultate exequendi votum, nec satis præuisa, contumeliam est periculum violandi illud. Sanch. lib. 8. de matrim. disp. 20. n. 18. & 22. Suar. c. 17. n. 12.

14. Tertio si dubium sit, votum esse impeditiuum maioris boni. Quia stante hoc dubio non satis constat, an votum illud graui sit Deo, præstat ergo de medio tolli, tum ne honor diuinus incertus sit, tum vt conscientia uouentis secura reddatur. Suar. c. 17. n. 10. Sanchez l. 8. disp. 20. num. 8. & lib. 4. summe. 45. n. 36. & 37. Aduertit bene Sanchez maiorem illius boni impediti bonitatem spectandam esse, atenta voti materia non solum in se considerata, sed etiam voto affecta, quia vtraque bonitas ex voti obligatione sequitur. Alioquin votum non impedit maius bonum. Idem est dicendum, si ex dispensatione speraretur etiam sub dubio maior utilitas uouentis; quia eo casu non est certum, votum vile uouentis esse; potius enim creditur minus vile esse. Suar. & Sanch. supra.

15. Quarto si ex voto bonum commune Reipublice impediat, præstat sufficientem causam dispensationi, quia videtur grauius Deo fore boni communis iacturam impedire, quam voti obligatione teneri. Vnde si matrimonium iudicetur expediens ad sedandos animos discordes, stabilendamque pacem alicuius Prouinciæ, vel ciuitatis poterit astrictus voto castitatis, vel religionis, dispensari, vt matrimonium inerat, & idem est de uouente ieiunium, quod publicam concionem, vel lectionem impedit. Suar. l. 6. c. 17. n. 14. Sayro in Clau. Regia l. 6. c. 12. n. 29. Sanch. l. 8. de matrim. disp. 20. n. 24. & lib. 4. sum. cap. 45. num. 49. Layman lib. 4. sum. tract. 4. cap. 8. num. 5.

16. Quintò, si votum cedat in damnum propriæ domus, vel familiæ, poterit dispensari. Quia bono familiæ prouidere, ad pietatem pertinet; essetque nimis dura, & grauis obligatio, si cum hac iactura conseruanda esset. Ex quo fit, si peregrinationem uouisti & times ex tua absentia graue damnus domui, vel familiæ obuenturum, poteris dispensari. Suar. & Sanch. locis relatis. Ob conseruandam uero illustrem familiam poterit votum religionis, vel castitatis dispensari admixta commutatione. Quia creditur in honorem Dei creditoris, hac benigna remissione vti, & in specialem Ecclesiæ honorem & protectionem, familiarum illustrium conseruatio. Sic Sanch. l. 8. disp. 20. n. 25. & l. 4. sum. cap. 45. n. 51.

17. Aduertendum tamen est, raro quamlibet ex supradictis causis sufficientem esse, vt integrè & absolute voti dispensatio concedatur; sed oportere aliquam miscere commutationem præcipuè cum votum graue est & perpetuum: quale est votum castitatis, religionis, peregrinationis Hierosolymitanæ, Romanæ, obsequij personalis in Xenodochio. Quò enim votum grauius est & excellentius; eo grauiorem causam ad sui relaxationem expostulat. Suar. lib. 6. c. 17. à n. 74. Sanch. lib. 8. de matrimonio disp. 20. à n. 28. & lib. 4. sum. c. 45. n. 19. & 52. Layman lib. 4. tract. 4. c. 8. n. 5. Quod si aliqua causa arbitrio prudentis præsumatur sufficiens ad integram causam voti dispensationis poterit securè concedi, quia credendum est Prælato ysum facultatis dispensandi concessum esse stante causa dubio legitima. Alias si certitudo expectanda esset, ra-

Ferd. à Castro, Sum. Mor. Pars 1. 11.

rò vel nunquam dispensatio concedi posset, & omnia scrupulis paterent: cum vix sufficientia & certitudo causæ cognoscatur. Dispensatio uero subsistit; si subsistat causa sufficiens. Nunquam tamen dispensatio concedenda est vt bene notauit Sanch. lib. 4. c. 45. n. 10. Quin dispensanti constet causam aliquam ad dispensandum adesse (esto non constet, an illa causa sit sufficiens) quia existentia causæ est fundamentum, cui facultas dispensandi innititur.

Deinde aduertente causa legitima potest Superior dispensationem concedere, & aliquando tenetur, nempe si omnibus pensatis indicatur bono communi vel speciali dispensati grauius expedire. Vt latius dixi tract. 3. de legibus disp. vi. punct. 8. §. 2. n. 10.

PUNCTVM X.

Qui potestatem habeant ordinariam dispensandi & in quæ vota?

SVM MARI VM.

1. Omnes Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem potestatem habent dispensandi comparatione suorum subditorum.
2. A quo Episcopo vota nouitiorum dispensanda sunt?
3. An à Prælato regulari? Negant aliqui. Probabilius oppositum.
4. Satis est contrariis.
5. Quæ vota sint Pontifici reseruata.
6. Alia à reseruatione excluduntur.

1. Omnes Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes comparatione suorum subditorum potestatem habent dispensandi in omnibus votis nisi aliqua sint specialiter reseruata. Conclusio ab omnibus admittitur. Quocirca non solum Pontifex, sed Episcopus, Archiepiscopus, Legatus à latere in sua Prouincia Summi Pontificis Penitentiarius, capitulum sede vacante, Prælati regulares exempti, Abbates habentes propriam Diocesi potestatem ordinariam habent dispensandi in omnibus votis, quæ reseruata non sint. Quia id rectè Ecclesiæ gubernationi conuenit, Parochus autem nullomodo hanc habet potestatem; quia iurisdictione in foro externo ad dispensandum requisita non gaudet. Et licet in legibus ieiuniorum, & festorum dispensare possit, cum Episcopus abest, ex recepta consuetudine habetur, quæ tamen non est circa votorum dispensationem. Vide Suar. l. 6. de voto c. 10. per totum, Sanch. lib. 4. sum. c. 38.

Dixi comparatione suorum subditorum, quia dispensatio est iurisdictionis exercitium. Quia autem sint subditi comparatione Episcopi, & Archiepiscopi, & in quos tam seculares quam religiosos potestatem dispensandi exercere Episcopus possit. Latè dixi tractat. 3. de legibus disp. vi. de dispensatione punct. 7. per totum.

2. Solum de nouitiis omisit dicendum à quo Prælato dispensari possint an ab Episcopo an à Prælato regulari? Communis sententia defendit posse ab Episcopo; siquidem ab eius iurisdictione non sunt plenè exempti, cum religiosi non sint subditi ergo ei possunt in votorum dispensatione; Sic Suar. lib. 6. de voto c. 11. n. 9. Henriquez lib. 7. de indulgent. c. 22. n. 7. Bonacini disp. 4. q. 2. punct. 7. n. 28. Sanch. lib. 4. summe. c. 39. n. 18. Sed dubium est à quo Episcopo, an ab Episcopo antiquæ Diocesis, vel ab Episcopo illius Diocesis; in qua de præfenti resident; si fortè diuersa sit? Et probabilius existimo ab hoc Episcopo dispensandos esse, non solum quia probabile est per habitationem transentem aliquale domicilium, & subiectionem aquiri in ordine ad absolutionem & dispensationem. Sed quia credo nouitios ingredientes religionem verum & proprium domicilium acquirere, & antiquum relinquere, quia ingrediuntur animo & voluntate ibi perpetuò manendi quantum est ex parte sua, cui non obstat intentio exeundi, si fortè sibi religio displiceat, sicuti non obstat eligenti domum aliquam ad habitandum intentio deserendi illam, si incommoda reperiatur, vel alia commodior occurrat. Sic relatis pluribus tradit Sanch. lib. 4. de voto c. 93. n. 20. Bonac. supra.

3. De Prælato regulari plures grauesque Doctores censent non habere potestatem ordinariam ad dispensandum in votis nouitiorum, eò quod nouitij non videantur subditi religionum Prælati, nisi quantenus necessarium fuerit vt ipsi religionem experiantur & religio ipsos. Quia alia subiectio necessaria non est, neque est vnde oriat. Sed ad supradictum finem non est necessaria potestas absoluta dispensandi in votis non præiudicantibus supradicto experimento. Ergo Prælati regulares non habent hanc potestatem. Et confirmari potest; quia non habet potestatem dimissoria concedendi ad ordines vt pluribus relatis docet Barbosa l. 2. p. de potest. Episcop.

K 3 alleg. 7.